

KINH TẾ - XÃ HỘI VIỆT NAM

qua nhìn nhận của các chuyên gia kinh tế quốc tế

HUY MINH

Vào dịp Tết Ất Dậu và kỷ niệm 30 năm Ngày giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước, nhiều nhà báo và chuyên gia kinh tế nước ngoài đã đến thăm Việt Nam. Nhiều kiều bào sống xa quê hương cũng về thăm Tổ quốc. Qua nhìn nhận khách quan, hầu hết các vị khách đều bày tỏ thiện cảm và lòng khâm phục của họ đối với đất nước và con người Việt Nam trong sự nghiệp đổi mới, chấn hưng nền kinh tế và vững bước trên lộ trình hội nhập. Tuy nhiên, bên cạnh những lời khen chân thành cũng có những lời phê phán, chê bai nghiêm khắc. Chúng ta cần bình tĩnh, nghiêm túc tiếp thu, ra sức khắc phục để xây dựng đất nước và con người Việt Nam ngày càng tốt đẹp hơn trước con mắt nhân dân thế giới.

NHỮNG LỜI KHEN CHÂN THÀNH

- Cựu phóng viên chiến tranh Việt Nam của BBC, Brien Baron viết: "Sau 30 năm, bạn sẽ phải tự đấm ngực mình để tin vào sự chuyển biến ở miền Nam Việt Nam. Những đám lầy đang nhanh chóng biến mất, thay bằng rừng cần cẩu và thiết bị kỹ thuật mà các công ty Hàn Quốc, Đài Loan, Hồng Kông. Khu vực bị nã phá 122 ly trước đây, giờ đang chuyển thành những biệt thự nguy nga".

- Tuần san "Châu Á" của Hồng Kông đưa tin: "Giờ đây Việt Nam đã thay đổi rất nhiều. Chẳng hạn, ngành hàng không hầu như máy bay Airbus, Boeing đã thay thế máy bay Nga. Ở Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh đã mọc lên những khách sạn sang trọng và hiện đại, giá thuê phòng đã cao ngang mức ở Singapore".

- Báo Financial Express viết: "Việt Nam đã nhanh chóng hoá giải với

chính cường quốc đã từng nói chuyện với họ bằng đại bác. Và điều khá thú vị là Hoa Kỳ ngày nay lại đang đối thoại kinh tế với Việt Nam và các doanh nghiệp Hoa Kỳ coi Việt Nam là điểm đến đầu tư đầy tiềm năng..."

- Mô tả cuộc sống rất sinh động hiện nay ở Hà Nội, David Lamb, Trưởng phân xã Thời báo Los Angeles thường trú tại Hà Nội đã viết một bài báo khá dài đăng trên tờ Kinh tế và Tiếp thị số đặc biệt kỷ niệm 30 năm Ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Trong đó, tác giả có những đoạn biểu lộ tình cảm của mình gắn bó với Hà Nội: "...Từ phía bắc của hồ Hoàn Kiếm đi dọc theo Hàng Ngang, Hàng Đào, ngang qua những tiệm kim hoàn, gặp những phụ nữ bán rong những chiếc bánh mì thơm ngon với giá 10 cent/ổ và những cửa hiệu bán phở-lát nhiên là rất an toàn cho việc thưởng thức với giá 40 cent. Đi dọc hai bên hè phố là những người dân ông đẩy những chiếc xe đạp chất đầy đồ gốm sứ. Không ai rời rã ở nơi đây. Đường như cả thế giới đang gõ đập, kéo dẩy, mua bán, mang vác, gò hàn, nấu nướng, sửa chữa, xây dựng... Những hoạt động

Ở Hà Nội và Tp. Hồ Chí Minh đã mọc lên những khách sạn sang trọng và hiện đại, giá thuê phòng đã cao ngang mức ở Singapore

này diễn ra 12-14 tiếng/ngày, 7 ngày/tuần và đã giúp tôi hiểu được tại sao người Việt Nam chưa bao giờ đầu hàng trước Pháp và Mỹ. Đơn giản là họ quá cần cù và kiên nhẫn để không thể bị khuất phục".

"Hà Nội đang dần thuộc về thế hệ thời hậu chiến, thế hệ đầu tiên lớn lên trong hoà bình và được nuôi dưỡng bởi viễn cảnh thịnh vượng. Những thanh niên của lứa tuổi 20, 30 phóng xe Honda đi khắp các đường phố với điện thoại di động và mặc trên mình những chiếc quần jean, áo pul. Họ luôn bị ám ảnh bởi chuyện học hành và đầu óc kinh doanh. Có tới 80% trong số hơn 80 triệu người dân Việt

Nam là những người dưới 40 tuổi và lòng nhiệt tình vì cuộc sống, vì tương lai, và vì một Việt Nam tốt đẹp hơn đang lan tràn khắp nơi đây, Mỹ và Việt Nam đều phải tiếp tục trên con đường hoà giải, hợp tác là vì họ, vì tương lai của họ."

"Làn gió đổi mới đang tràn khắp Hà Nội. Tôi cảm nhận điều đó từ ban công của mình vào mỗi buổi sớm mai. Tôi nhìn thấy điều đó trên đường phố và trên khuôn mặt những thanh niên Việt Nam. Nó vừa khiến tôi cảm thấy nỗi buồn khi nhớ lại sự đặng cay trong lịch sử chung của chúng ta, vừa đem lại cái cảm giác dễ chịu vì thành phố ven sông cổ kính này đã dạy tôi rất nhiều về truyền thống và phẩm giá Việt Nam, điều mà tôi không thể hiểu được cách đây 30 năm. Nó cũng khiến tôi nghĩ rằng, giữa tôi và Hà Nội đang có những phút giây tuyệt vời".

Năm 2004 và những tháng đầu năm 2005, kinh tế Việt Nam đã vượt qua nhiều thử thách và đạt những thành tựu đáng kể, được bạn bè ghi nhận:

- Ông **Dimar Staffelt**, Thứ trưởng thường trực Bộ Kinh tế và Lao động Đức nhận xét: "Hiện nay, Việt Nam đang trên đường đẩy mạnh tự do hoá thị trường và đây chính là cơ hội rất tốt cho các doanh nghiệp tư nhân của Đức đầu tư vào Việt Nam. Vì vậy, chúng tôi phải tạo mọi điều kiện để giúp các doanh nghiệp vừa và nhỏ của Đức tiếp cận thị trường Việt Nam một cách dễ dàng hơn. Ngược lại, cũng sẽ giúp các doanh nghiệp Việt Nam có thể tiếp cận được với thị trường Đức (...). Tôi tin tưởng Việt Nam sẽ nhanh chóng trở thành một trong những nước có nền kinh tế mạnh ở châu Á trong tương lai gần và là đối thủ cạnh tranh đáng gờm của những nước châu Âu".

- Ông **Nakano Takashi**, Giám đốc Tổ chức Xúc tiến Thương mại và Đầu tư Nhật Bản (JETRO) tại TP. Hồ Chí Minh nói: "Một cuộc điều tra các doanh nghiệp Nhật Bản đầu tư làm ăn ở Việt Nam do JETRO tổ chức cho thấy, có đến 69,4% doanh nghiệp được hỏi đều khẳng định họ sẽ khuếch trương, mở rộng đầu tư tại Việt Nam. Đây là con số cao nhất so

với các nước trong khu vực ASEAN. Điều này cho thấy môi trường làm ăn tại Việt Nam thật sự có sức hút đối với các nhà đầu tư Nhật Bản".

- Ông **Preben Hjortlund**, Giám đốc phòng Thương mại Đan Mạch từng nói: "Việt Nam ngày nay đang đi theo con đường của Hàn Quốc trước đây và các nền kinh tế "con hổ" khác tại Đông Nam Á. Ông Preben dự báo rằng, trong tương lai Việt Nam sẽ đạt được mức tăng trưởng kinh tế cao hơn hiện nay, là một trong những quốc gia có nền kinh tế thương mại và tiềm năng tương đối trưởng thành.

Về tiến trình gia nhập WTO, sau khi kết thúc đàm phán với EU ngày 9/10/2004 (một đôi tác được xem là nặng ký nhất trong quá trình đàm phán), nhiều người nhận định rằng Việt Nam đã "đặt một chân" vào cửa WTO. Tờ Figaro, nhật báo hàng đầu của nước Pháp đã viết: "Việt Nam đã vào đến tiến sảnh ngôi nhà lớn WTO". Tuy nhiên, việc gia nhập WTO của Việt Nam còn nhiều thách thức và gian truân. Bởi vì sau EU, Việt Nam còn phải tiếp tục vượt qua các "cửa ải" vô cùng kiên cố là Mỹ, Nhật Bản, Trung Quốc. Rất may là trong tiến trình này, Việt Nam cũng nhận được những sự ủng hộ đầy hứa hẹn:

- **Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ**, phụ trách kinh tế Shaun Donelli nói: "Mỹ xem Việt Nam là một trong những nền kinh tế quan trọng và muốn Việt Nam nhanh chóng trở thành thành viên của tổ chức này (WTO), vì điều đó không chỉ có lợi cho Việt Nam mà còn có lợi cho Mỹ và nhiều nước khác. Tuy nhiên, Việt Nam còn phải đáp ứng những lĩnh vực mà Mỹ quan tâm như dịch vụ tài chính, các quy định về đầu tư, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ... Phải có chính sách khuyến khích đầu tư trong nước và nước ngoài. Mỹ cam kết thúc đẩy quá trình đàm phán và tin tưởng rằng các cuộc đàm phán sẽ tiến triển rất nhanh nếu Chính phủ Việt Nam chấp nhận các chuẩn mực của WTO".

- Chủ tịch nhóm công tác Việt Nam gia nhập WTO, ông **Ho Seung** tuyên bố: "Chính phủ Việt Nam và đoàn đàm phán đang nỗ lực hết sức để thực hiện mục tiêu Việt Nam gia nhập WTO vào năm 2005. Các thành

viên của nhóm công tác bày tỏ họ rất quan tâm được đảm bảo rằng luật lệ và quy định của Việt Nam là minh bạch và sửa đổi phù hợp với yêu cầu của WTO. Với tư cách Chủ tịch nhóm công tác, tôi sẽ cố gắng hết sức để đóng góp vào nỗ lực gia nhập WTO của Việt Nam. Cá nhân tôi tin Việt Nam sẽ có thể gia nhập WTO trong một tương lai rất gần".

NHỮNG LỜI PHÊ PHÁN NGHIÊM KHẮC

Bên cạnh những nhận xét, đánh giá chân tình, hữu ái đã dẫn, nhiều báo chí trong nước và khách nước ngoài, kể cả những ngoại kiều gốc Việt đã nghiêm khắc phê phán những yếu kém, bất cập mà Việt Nam cần vượt qua:

- **Cựu chuyên gia WB, giáo sư Nguyễn Quốc Khải** (ngoại kiều Mỹ, gốc Việt) cho rằng mức tăng trưởng hàng năm của Việt Nam khoảng 7-7,5% chỉ là sự phát triển bình thường. Lẽ ra nó phải đạt cao hơn nữa nếu tham nhũng không quá trầm trọng và khu vực kinh tế nhà nước không quá thua lỗ. Theo ông Khải, thu nhập bình quân tăng lên 5 lần (từ 100 lên 540 USD) không phải là con số vượt trội. Nếu lấy Thái Lan, Hàn Quốc, những nước trước đây cũng nghèo khổ như Việt Nam để so sánh thì sẽ thấy tốc độ phát triển của Việt Nam còn chậm. Ông cho rằng, một trong những hiện tượng xã hội nguy hại ở Việt Nam hiện nay là các tiêu chuẩn giá trị nặng về vật chất và hình thức. Đó là tham vọng làm giàu bằng mọi giá, "hi sinh đời bố, củng cố đời con", mà không nghĩ đến tổn hại về danh dự và phẩm chất.

- **Tuần san "Châu Á" của Hồng Kông** nhận xét: "Trong xã hội Việt Nam đang tồn tại không ít những vấn đề cần giải quyết để Việt Nam có thể trở thành một nước công nghiệp vào năm 2020."

Thứ nhất, đó là lối sống "siêu tiêu dùng". Thu nhập bình quân 1 năm khoảng 540 USD; lương tháng trung bình 1 công nhân chừng 50 USD, thấp hơn nhiều so với các nước, nhưng hầu như nhà nào cũng có xe máy đắt tiền và nhà cao tầng của tư nhân đua nhau mọc lên ở khắp mọi nơi. Tại sao họ có thể mua 1 xe máy

giá tới 3000 USD, mua xe ô tô hàng chục nghìn USD, xây những ngôi nhà hàng trăm nghìn USD. Được biết, một phần quan trọng là do sự hỗ trợ của Việt Kiều và những người đang lao động ở nước ngoài, mỗi năm họ gửi về tới 3 tỷ USD. Khoản tiền này chủ yếu được sử dụng vào tiêu dùng; số dùng để đầu tư xây dựng cơ sở sản xuất, kinh doanh làm lợi cho xã hội không đáng kể.

Thứ hai, kinh tế thị trường phân hoá nhanh chóng các tầng lớp xã hội.

Thứ ba, một trong những trở ngại lớn nhất đối với các nhà đầu tư hiện nay ở Việt Nam là hệ thống pháp luật chưa kiện toàn. Việt Nam đã ban hành 1 chính sách đầu tư và mở cửa rất thoáng, nhưng do không có biện pháp bảo đảm nên những yếu tố này coi như bị triệt tiêu. Đó là chưa kể tình trạng tham nhũng đang trở thành quốc nạn.

- Ông **Bùi Kiến Thành**, chuyên gia cố vấn cao cấp cho nhiều tập đoàn tài chính hàng đầu thế giới một Việt kiều yêu nước tại Mỹ về thăm quê hương, được trao tặng danh hiệu

"Vinh danh nước Việt" đã trả lời phỏng vấn của báo *Gia đình và Xã hội*: "...Việt Nam có 2 trở lực lớn trong phát triển, đó là chưa có 1 hành lang pháp lý thực sự ổn định và chưa có 1 hệ thống quản lý nhà nước thực sự thông thoáng. Chúng ta cần đột phá trong vấn đề tài chính, đất đai. Hiện nay doanh nghiệp nhà nước vay vốn khá dễ dàng (hàng nghìn tỷ đồng) dù không chứng minh được dự án thực sự khả thi. Còn doanh nghiệp tư nhân rất khó vay vốn lớn. Việc cấp đất đai cũng vậy. Doanh nghiệp nhà nước lợi thế hơn rất nhiều. Đất thì quá đắt đỏ, nhiều khi mua được đất thì hết cả vốn kinh doanh. Thêm nữa, hiện các doanh nghiệp chỉ có quyền sử dụng đất nên họ không thể đem cầm cố đất để huy động vốn (nhất là vốn của các tập đoàn tài chính quốc tế) để phát triển. Không có bước đột phá đẩy lùi những nguy cơ lớn này, chúng ta sẽ tụt hậu (...). Nguyên tắc của nền kinh tế thị trường là Nhà nước không kiểm soát trực tiếp. Nhà nước của dân, do dân, vì dân, cần phải là công bộc, phục vụ nhân dân,

làm tất cả những gì pháp luật không cấm, chứ Nhà nước không phải là ông chủ có thể ưu ái anh này, ghét bỏ anh khác, bắt doanh nghiệp làm theo ý mình. Nếu Nhà nước luôn nghĩ rằng dân làm gì cũng phải xin phép mình, thì quyền dân chủ của dân ở đâu?".

Trong cuộc sống đương đại của kỷ nguyên kinh tế tri thức và hội nhập kinh tế toàn cầu, trong điều kiện giao lưu kinh tế ngày càng mở rộng và công nghệ thông tin phát triển như vũ bão thì những lời khen, tiếng chê của cộng đồng xã hội (kể cả trong nước và ngoài nước) đối với 1 đối tượng hay sự kiện nào đó là chuyện bình thường miễn là những lời phát ngôn không mang ý đồ xấu. Chỉ có điều, đối tượng được khen hay bị chê cần hết sức tỉnh táo, bình tĩnh, lấy tinh thần cách mạng tháng Tám, nghiêm túc xem xét lại mình để ứng xử theo phương châm của Trang Tử: "Người khen ta mà khen không đúng là muốn hại ta; người khen ta mà khen đúng là bạn ta; người chê ta mà chê đúng là thấy ta".

H.M